

DEBRECZEN

POLITIKAI NAPILAP.

A DEBRECZENI FUGGETLENSÉGI PART HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Félévre 6 K. Negyedévre 8—K.
Vidéken: " 9 " " 4:50 "

Főszerkesztő:

Dr. Varga Lajos.

Felelős szerkesztő:

Békásy Jenő.

Egyes szám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, Plac-utca 9. Telefon 412

Barázdák.

Az osztrák politika boszorkánymesterei már a kuruzslásnál tartanak, miután a nemzet békességének megbontásában eddig minden mesterkedésük befagyott.

Amit Bécsben kotyvasztanak, azt a kibérelt magyar lapok azon melegen betálatják; de a magyar közvélemény nem veszi be az antikoalíciós mérgeket. Először Polónyi volt a hasároló, azután Andrássy, majd Jekelfalussy. utóljára Kossuth Ferenc is eladta a hazát, de az ország még arra se érdemesítette ezeket az együgyű beszédek, hogy kinevesse őket.

Ez a békesség kétségbe ejti a bécsi politikát, Magyarország belső békessége, Ausztria veszedelme, Magyarország belső zavarái Ausztria erejét növelik. Igazság szerint évek óta ezek tartják benne a leiket. Ha Magyarországon nem mennek rendben a dolgok, az osztrák parlament pártjainak alkalmuk van a mi zavarosunkban halászni s ezt testvéri szép egyetértésben cselekszik meg. Ilyenkor a fejük se fáj az osztrák minisztereknek. Amint azonban nálunk rendes kerékvágásba jönnek a dolgok, a szomszéd megint a világesetja lesz egymás fején táncoló nemzetiségi révén. Egymást akarják megenni a veszett farkasok s előbb utóbb ez is lesz Ausztriának a vége. Ezt késleltetni magyarországi zavarok szításával, közös prédán össze-összebékítve a marakodó nációkat: im ez a rendeltetése minden osztrák kormányának. Amelyiknek sikerül ez a taktika, annak jól van megvetve a feje alja, amelyiknek nem sikerül, azt kegyelemben elcsapja a császár.

A magyar iparral még nem is olyan régen, néhány esztendő előtt is, úgy beszéltek, hogy ez az ország mostoha gyereke, senki sem törődik vele, a kormány ügyet sem vet rá, jár a maga lábán az az hogy csak ténfereg, csenevész, gyöngye, beteg, sohasem fog megnőni.

Az önálló vámtérületről meg azt mondták, hogy az ábránd, álom, vágy csak a képzelet, tetté, valósággá soha sem lesz igaz.

És ime egy hét óta nagyszabású s nagyarányú vita folyik a képviselőházban a magyar iparról, az iparfejlesztés eszközeiről s törvény is van már róla, a magyar ipar nem mostoha gyermek többé, van aki törődik vele, gondolzza, fejleszti s bárki is megléssa milyen hatalmas erős lesz valamikor a magyar ipar.

És a milyen mértékben erősödik és fejlődik a magyar ipar és válik a nemzeti gazdagodás forrásává és eszközévé, annál közelebb jut az ország régen óhajtott vágyainak megvalósításához.

A németalföldi vasutak igazgatóságának köriratát, melyben a magyar forradalmi és anarkias állapotokra való ráutalással igyekeznek lebeszélni a különböző vasuti társaságokat egy Budapesten tartandó kongresszusról: ezt a tudatlan és könnyelmű iratot kellőképpen visszautasították vasutjaink és politikusaink, élükön a nemzetközi dolgokban nem éppen ujonc Kossuth Ferenccel, mint kereskedelmi miniszterrel. Az ügy ezzel el volna intézve; szigorúak voltunk, önértetekesek voltunk, s kifelé ez így van rendjén. Befelé azonban nem árt egy kis sé elgondolkoznunk, és pedig két dologon. Az egyik az, hogy egyenes és szándékos rosszindulatot és rosszhiszeműséget nincs ok feltenni az utrechti urak részéről akár országunk, akár a magyar államvasutak iránt. A másik az, hogy viszont éppen Hollandiában, mely a világ egyik legműveltebb legkomolyabb nemzete, s ahol a legnemesebb kalmárhagyományok folytán hagyomány a külső dolgokban való okos járatosság, bizonyára nem szokás az államvasutak élére tudatlan és semmiembereket állítani. Hogy lehetséges hát e férfiak részéről olyan eljárás, melynek indítóoka csak kettő lehet: vagy a feneketlen rosszindulat, vagy a feneketlen tudatlanság? Miképpen lehetséges, hogy a mi nemzetünk, mely igazán becsülettel veszi ki részét a nagyvilág kultur munkájából, e világ részéről kivételes elbánás áldozata, s vagy nem akarnak róla tudni, vagy csak rosszat tudnak róla?

Ennek kell valami okának lenni, — van is. S ez az ok — nem tudjuk, vigasztaló e vagy még fájdalmasabb — nem bennünk magunkban rejlik. Hanem rejlik szerencsétlen viszonyainkban, lehetetlen helyzetünkben. Elvégre világos, ez az ostoba eset görögtüzes világitással mutatja, hogy a külföld nem ismer bennünket, tehát rosszul van értesítve dolgainkról. És bizonyos, hogy tőlünk magunktól, ha módunkban volna értesíteni, nem ilyen értesítéseket venne. A baj az, hogy nem mitőlünk veszi értesítéseit, hanem Bécsből, Bécs pedig nem lehet elfogulatlan bíránk, mert állandó háboruságban él velünk, s annál jobban gyűlöl bennünket, mennél inkább mindig ő az, aki belénk köt, aki nélkül nehéz megállnunk, de vele együtt

még nehezebb. Minden nemzetnek ügyét a külföld előtt a sajtón kívül az udvar s a diplomácia képviseli. Már pedig ami sajtónkat a külföld számban nem veszi, értesüléseit bécsi lapokból veszi s levelezői Bécsben táboroznak.

A városi párt.

1906. október hó 25 én a Márkus-féle vendéglőben megalakult az ugynevezett városi párt. S minthogy a „Debreceni Reggeli Ujság” szombati számában dr. Révi Nándor aláírással felszólítás jelent meg, mely szerint „az egyedül illetékes” bíró, a város közönsége előtt feleljünk meg azon kérdésre, hogy „miben ellenkeznek a függetlenségi párt elvei a városi párt elveivel, úgy hogy aki a városi pártban benne van, az függetlenségi párt tagja nem lehet”, minthogy továbbá a felszólításban az állítatik, hogy „mi ezen kérdésre felelni nem fogunk, mert felelni nem tudunk”; bár ez ügyben idáig szándékosan hallgattunk, most már válaszolunk miután erre provokálva vagyunk.

A városi pártot, épenugy mint a megboldogult szabadelvű pártot, nem hangzatos neve ajánlhatja, mert az ily hangzatos elnevezés miatt ma már senki lépre nem megy, hanem ajánlhatja kifejtett programja és ajánlhatják a pártnak azon vezető tagjai, kik a pártot alakították s akik a párt programjéért jótállásra vállalkoznak.

A fent idézett kérdésre is feleletül lássuk hát előbb a városi párt programját és azután ennek a programnak a jótállóit.

A városi párt programjától azt vártuk, hogy a városunkban létező valamennyi párt programjánál különb legyen, mert másképp nem volt érdemes alakulnia. Erre nézve a programot tartalmazó s ösmertető november 7-iki felhívásban ez foglaltatik:

„Nem politikai célt szolgálunk, sőt ettől teljesen távol maradván, a város fejlesztését, a minden téren való haladást tűztük ki programunkul.”

Ugyan? Hát ez volna az a minden eddiginél különb program? Hiszen első része t. i. hogy a politikától teljesen távol maradjunk, (vagy mint felhívásuknak másik helyén mondják) „a politikát egyesülésükbe a legtávolabbi

Ruhafestő és tisztító

Frabéczy Antal

Debrecen, Széchenyi-u. 42.

gőz- és motor-üzem.

vonatkozásban sem engedik be" : mint valóságos *passzív program*, a haladásnak teljes ellentéte. Azt jelentené ugyanis, hogy hiába fordul elő a városi közgyűlésen politikai ügy: ők ezzel egyáltalán nem foglalkoznak. Mert talán csak nem az a szándékuk, hogy a politikai ügyek tárgyalásának tartamára a városi pártból kilépnek s a tárgyalás végzöttével oda ismét visszalépnek? Ilyen szándék mellett *nem lehet őszinte a programjuk*, mert politikával mégis foglalkoznak.

Ugyan e programnak másik része pedig t. i. „a város fejlesztését, a minden téren való haladást“ akarja, oly általános, oly tágkörű, hogy benne városi párt és egyéb pártok közt nem lehet különbség. S éppen ezért a városi párt szájában semmitsem mondó üres frázis, mert városunk fejlesztése s a haladás iránti jó szándék eddig is meg volt minden kötelességtudó városatyában, tehát nem új, a mi pedig új volna a városi párt programjában t. i. a politikának kiküszöbölése: az, mint kimutattuk, — vagy nem őszinte vagy nem jó.

Es ennek a programnak a sivársága csak még szembeötlőbbé teszi, hogy midőn a programnak legfőbb, sőt mondhatni egyetlen pontjára a *Hortobágy hasznosításának kérdésére* utal, így kiált föl: „mentsük meg az ügyet, mentsük meg a modern haladásnak ezt a kincsés bányáját.“ — Ugyan kitől mentsük meg? Hiszen nem támadja senki, sőt inkább a Hortobágy jövedelmét fokozni, mindenki akarja. A hasznosításnak módjára nézve azonban nagy eltérések vannak. Erre kellene aztán a program. Csakhogy ott, a hol be kellene vallania a városi pártnak, hogy mi módon, mi célra s vajjon a polgárok által eddig gyakorolt jogoknak fenntartásával-e vagy a nélkül tervezi a Hortobágy hasznosítását:

már ott elakad a szava s a titkolózás köpenyébe burkolózik!

Az egész ugynevezett program tehát csak ily takaró akar lenni, az elhallgatott valódi cél elrejtésére.

De ha ily sivár a program, még feltűnőbb a megvalósítására szükséges *garancia hiánya*.

Először is a felhívásban nagy beösmérés, valóságos vezeklés foglaltatik. Azt mondja a felhívás:

„Ébredjünk fel az álomból!... Nézzük meg hazánk nagyobb városait... Ha városunk viszonyait ezekével összevetjük, megdöbbenve láthatjuk sok téren való elmaradottságunkat. Pedig hát szellemi és anyagi erőnk elégséges mértékével rendelkezünk“...

Természetes levén, hogy a városi párt ekként csak magáról, csak saját tagjairól beszélhet: fentebbiekkel elősméri, hogy tagjai eddig aludtak. S eldicsekedvén, hogy elégséges szellemi és anyagi erővel rendelkezik: magára veszi sok téren való elmaradottságnak vádját. Mert hiszen 1904 nov. 18 ig a szabadelpárt uralkodott városunkban is, így tehát csakis ez a párt lehet felelős állítólagos elmaradottságunkért.

No már ezeket az urakat, kik 37 éven át az alkotásnak elmulasztásában voltak kisebb-nagyobb tényezők: vezérek gyanánt, még ha változott cím alatt is, az alkotásnak ismeretlen mezején el nem fogadhatjuk.

A felhívásukban foglalt nyilatkozatot, hogy *nincs idejük a fontolgatásra*, kelősen méltányoljuk ugyan, mert 37 esztendőt elvesztegettek. De ez nekünk egyenesen megtiltja olyan program követelését, mely saját bevallásuk szerint nincs megfontolva, mert nem volt rá idejük s mely — mint kimutattuk — sivár és nem őszinte.

Azon őszinte fellépésük óta, mely-

lyel a vízvezeték ügyét (nem érvén rá a megfontolásra) ismét a pályázatkiírás stadiumába visszavetni, előlkezdetni akarták, tisztában lehetünk azzal, hogy a programjukban szereplő *haladás* szó a rák módjára való visszafelé haladást jelenti.

De lennének bár a városi pártnak vezető tagjai az alkotások terén avatott, megfontolt férfiak s állana bár kiadott programjuk összhangban elrejtett céljaikkal: akkor sem találnánk biztosítékot bennük, kik — többnyire szabadelvű párti mult után — részben koalíció s nemzeti kormányellenes ujpártiak, részben haladó pártiak s kiknek ismét uralomra jutása a mostani viszonyok közt sem országos, sem városi szempontból szerintünk nem kívánatos.

Nem feledjük el végül 1905 december 18-át sem.

Ha két párt tagjai egymásközt bármely ügyben megállapodnak, ép úgy ha bármely választásra vonatkozólag a megválasztandó személyekre nézve egymással megegyeznek: a két párt közt létrejött ily egyesség kétoldalú szerződésnéként mindkét pártra nézve kötelező erővel bír s azt az egyezséget egyoldalul megszegni, a közösen állított jelöltek ellen új jelölteket állítani és az új jelöltek mellett az egyik párt vezető férfainak nyíltan föllépni oly szokatlan és menthetetlen eljárás, mely ha azon vezető férfiakat egyébként bizalom venné is körül, ezen a téren azt a bizodalmat nemcsak megingatja, hanem le is rombolja. Már pedig 1905. december 18-án a városi bizottsági tagok választásánál ez történt. Mig t. i. egyfelől a függetl. és 48-as párt a másik párt tagjai közül közös megállapodás szerint jelölt férfiakat mindenik választó kerületben megválasztotta, addig másfelől a másik párt, megállapodás ellenére s meglepetésszerűen két kerületben ellenjelölteket állított s a közös megállapo-

A megyék alakulása és fejlődése az Arpád királyok idejéből.

Írta: Varju János.

Miután a végleges letelepülés szent István idejére esik, az eddigi törzsszervezetnek állandó telepítvényes, központi kormány-szerkezetét kellett átalakulnia. A honfoglaláskor hazánk területén régi várakat találtak őseink, melyeket középpontoknak megtartottak, s melyek később alapul szolgáltak sz. István vármegyéinek. A frank határgrofságok mintájára alapított megyei ispánságok alapításával szűnteti meg sz. István a régi törzsszerkezetet. Így keletkezett a megye-rendszer. Történe tudósaink sokat és sokféleképpen vitakoztak már a sz. István korában életbeléptetett ősi megyei szervezet lényegéről és eredeti rendeltetéséről, de véglegesen tisztázottnak a kérdés ma sem tekinthető. Kolár István után Pray, Engel, Bartal György, Jakab Elek, sőt egyideig Bottka Tivadar is azt állították, hogy ez tisztán katonai szervezett intézmény volt s így az első, keresztény száz évben csak katonai megyéről lehet szó. Kovács Márton György mondotta ki először azt a másikat nézetet, hogy kétféle megye volt: *polgári és katonai*. Ut követők Kelemen Imre, Horváth Mihály, Pesty Frigyes, Balácsi Ferenc és végül maga Bottka Tivadar is, és elismerték ennek a felfogásnak a helyességét. Eme tudósaink által felhozott érvek és adatok egybehasonlítása után a következő képet nyerjük a régi vármegyéről:

Fejedelmi birtokait, melyeket az első foglaláskor meg nem szállottak, se birtokba nem vettek, egész nagy birodalom szerű saját személyében nem kezelhetvén a király, kormányzásukat kinevezett tisztviselőkre *ispánokra* bízta a szláv ispán (felügyelő szó után *ispán* szavunkká alakult ez az elnevezés, most hasonló hatásköre volt a szláv zsupárságok felügyelőjével), akik az ország különböző részein egy — egyvárból, mint középpontból igazgatták azokat. Így támadtak a polgári célu és katonai ispánságok a megyék (melyek ma a megya szláv szóból származott szavunkból). A kir. vármegyék már kezdetben kettős rendeltetéssel *gazdasági és polgári célu* alakultak. Egy megyében több várispánság is lehetett; ezeknek ispánjai a megyei, talán főispán (?) vezetése alatt állottak, mondja egy helyt Balácsi Ferenc, ami arra enged következtetni, hogy a várispánságok a polgári zsupárságokból keletkeztek volna. Békefi azonban ezt az állítást tarthatatlannak mondja. Mert igaz ugyan hogy forrásaink a vármegyét majd paróchiának (provinciának), majd a várispánságot comitatus — vagy castrumnak nevezik, de a következtetésben ott van a tévedés is, mivel ez a kétféle elnevezés ugyanazon megyéről gyakran felváltva — mintegy önkéntesen változtatott kifejezés fordul elő úgy, hogy ahol azt hisszük már, hogy vármegyéről van szó, ott castrum vagy comitatus szavakat is találunk. Így az sem lehet feltűnő, ha a civis szó Szt. István idejében még katonát jelent.

Sz. István idejében a magyaroktól megszállott föld az egésznek csak egyhar-

mad részét tette, s a többi a különböző nemzetségek, meghódított tulajdonában maradt. A királyi birtoknak igazgatók, felügyelők, parancsolók kellettek, (comites castri), akik gazdasági, bírói és közigazgatási, majd katonai szempontból kormányoztak. Az ő tisztök volt a kereszténység megvédelmezése is a még mindig elégedetlenkedő, félpogány őseinkkel szemben.

Vármegyéink számát különböző források eltérőleg adják. Az első király idejében 32 re, Ottó freisingeni püspök, Lipót osztrák herceg fia, ki a II. keresztény hadjárat idejében utazott keresztül hazánkban, 70 re Rogerius IV. Béla király idejében 72-re teszik számukat. Ezt az adatot későbbi koru adatok is megerősítik. Ezeket mint köztudomásu dolgokat említik a kuttók.

A vármegyei rendszer természetesen kifolyása lett az új néposztályok, az u. n. *vármegyei polgári és katonai rend* megalkulásának.

Művelődés történeti szempontból fontosnak tartjuk a főpapság, főnemesség és köznemesség osztályainak egyszerű megemlézése után a *várnépség különböző osztályait* a következőkben összevonva ismertetni:

A megye lakói voltak első sorban a várkatonák, várjobbágyok, jobbágy parasztság, udvarnokok és rabszolgák.

A várkatonák (cives, millites, bellatores v. jobbágyon castri), szinte nemzeti rangot viseltek, kiknek cives elnevezése is a legrégibb (István idejéből), a rendi társadalom harmadik fokán állók, Kézai szerint szegény nemesek, csakhogy a nemesség minden szá-

A pazarul terített, virággal díszített asztalokat csakhamar elfoglalta a sűrűen érkező vendégközörső, mire fölhasant a Rácz Károly zenekarának zenéje s kezdetét vette a lakoma.

A pezsgőnél felhangzott az első pohárköszöntő. Gróh Ferenc plébános mondott pohárköszöntőt öfelségére, melyet a vendégközörső felállva hallgatott végig, 135 évvel ezelőtt hangzott el — mondá a szónok — a pozsonyi országgyűlésen a „moriamus pro regenostro“ lelkesszava. Amit akkor hangzott a lelkes magyarság, azt érezzük ma is szívünkhöz. Poharát öfelségére, a magyar királyra üríti. (Eljenzés.)

Ezután megkapó jelenet következett. A zenekar a „Hymnus“ tónálta, mire a vendégek újra fölemelkedtek s elénekelték annak két versszakát.

Ezután ismét Gróh Ferenc szólott. Főpásztorát, Szerecsányi nagyváradai püspököt állította lelkes szavakkal, hangsúlyozván, hogy az egyházmegye feje mennyire lelken viseli Debrecen boldogulását is. (Eljenzés.)

Szűcs Miklós kir. törv. elnök, mint a róm. kath. egyházi bizottság egyik tagja, emeli ki Debrecenben lakó róm. katolikusok és kalvinisták között fenn álló zavartalan egyetértést. Poharát Gróh Ferencre és Feltser püspök helynökre emeli, mint a ki az új plébánost ide elkísérte, őt beiktatta.

Simonffy Imre kir. tanácsos, a debr. ev. ref. egyház főgondnoka dicsérrel emlékszik meg azon irányelvekről, melyeket az új kispóst-plébános itteni működésének mintegy programjává szabott maga elé s a melyben kivált a felekezeti béke pártolását ígerte. Gróh Ferencet tartja oly egyéniségnek, ki programjának meg is fog felelni s az ő egészségére üríti poharát. (Eljenzés.)

Weszprémy Zoltán általános tetszés közt Debrecen és Hajdúvármegye nevében élte Gróh Ferencet.

Ezután a hírneves tudós Karácsonyi János kanonok s nyug. egyetemi tanár szólott. Utal arra, hogy mint Gróh, ő is Gyula városának szülötte. Itt született Erkel Ferenc is, a harmonia nagymestere; Gróh Ferenc pedig a lelkek harmonizálásának megtörettségére fog törekedni hivatása új színhelyén. (Eljenzés és taps.)

A társaság ezután még sokáig maradt együtt elfogadva s a jelenlevők végül a legkitünőbb hangulattal távoztak.

Időjárásunk. Városunk egyik tapasztalt gazdája aki a legközelebbi esőzéseket is megjósolta, a jövőre vonatkozólag a következőket tudatja velünk: Az időjárás egyre jobban hajlik az esőzés felé s a 11—15 iki apok meghozzák már az annyira óhajtott esapadékos időt. A mostani tavaszi időjárás már csak napokig tart és azt meglehetősen zord idő fogja felváltani, fagyos reggelekkel. A tél váratlanul és meglepetésszerűen fog beköszönteni s a közelebbi múlt teleknél sokkal zordanabb lesz.

A Debreceni Működő Fényképezés Egyesülete. A hó 11-én, vasárnap délelőtt tartotta meg alakuló közgyűlését a felső kereskedelmi iskola tanácstermében, városunk kiváló egyéneinek, s előkelő közönség jelenlétében. Csak most tűnt ki valójában, hogy mennyire foglalkoznak városunkban fényképezéssel. A közgyűlést Csanak János nyitotta meg, s Komlóssy Arthur tartalmas beszéde után megválasztották a tisztviselői kart egyhangú felkiáltással és pedig: elnök: Csanak János, alelnök: Haranghi György, titkár: Labanc Mihály, másodtitkár: Vise Kálmán, pénztáros: Lévay Gyula, gazda: Ruzicska Gyula ügyész: dr. Kiss György. Ezután véglegesen megállapították az alapszabályok szövegét, majd pedig megválasztották a választmányt és a számvizsgálókat. Választmányi tagok: Aczél Géza, Bárdos Géza, Borbély Ferenc, Eberhardt Béla, Gyórfy Aladár, dr. Kenéz Gyula, K. Kiss József, id. Komlóssy Arthur, dr. Kovács István, Nagy József, Szuchán Rezső, Tóth István. Póttagok: Debreceni Lajos, Heinke Gusztáv, Gyurocsányi Béla. Számvizsgálók: Ekl József, Madarász Sándor és Molnár Mihály. Az óriási érdek-

lődést bizonyítja az, hogy már az alakuló közgyűlés napján 6 alapítótag iratkozott be a nagyszámu rendes és pártolótagon kívül. Reméljük és óhajtuk, hogy az egyesület virágozzék, sok szépet alkosson.

Mai tárcánk. Lapunk mai tárcája Varju János helybeli kegyesrendi főgymnáziumi tanár megjelenő „A Magyar szellemi művelődés történelme“ című nagyobb munkájából vett részlet. Hogy mekkora vára közással néz a művelt magyar közönség a mű megjelenése elé, misem bizonyíthatja jobban, mint az a körülmény, hogy máris százakra rug a kibocsájtott gyűjtőleveken az ország minden részéből beküldött megrendelés. A művet részleteiben már 1901—4 év óta ismeri a tudományos irodalmat figyelemmel kísérő közönség. S a fővárosi és vidéki sajtó annak idején igen sok hízelgő bókot írt már szerző kulturtörténeti módszeréről és előadása módjáról. A sűrű felszólítások birták rá szerzőt, hogy anyagi áldozattal bár, művét most már részletesen kibővítve egy kötetbe foglaljan adja ki. A mű ajánlását Márki Sándor dr. a tudós kolozsvári egyetemi történettudár vállalta el aki az Emke közgyűlésén az erdélyrészi népkönyvtárak számára leendő nagyobb számu beszerzésre is méltónak találta. A mű Osáthy Ferencnél 6 koronáért megrendelhető és december közepén hagyja el a sajtót.

Kereskedők Rákóczy ünnepélye. Szépen sikerült Rákóczy-ünnepélyt rendezett a debreceni kereskedő ifjak társulata a kereskedő társulat díszes tornatermében tegnap délután. A zajos tetszést aratott nagy hatású elnöki megnyitó után a dalkör adott elő tőle megszokott precizitással egy igen szép éneket: „Őseink emlékét.“ Ezután dr. Boldisár Kálmán olvasott fel Rákóczy koráról vonzóan és óriási hatás mellett. Igaz szép volt még Pávay Boriska szavalata, Szemes Miklós tárogató éneke. Ezután egy melodráma következett, melyet hegedű és zongora kísérettel illusztrálva igen érdekesen adott elő Spira Sándor egyesületi tag. A műsor minden száma az óriási természet színültig betöltő közönség osztatlan tetszésével találkozott. Az ünnepélyt a dalkör Rákóczy-indulója fejezte be.

Hipnotizált tanítónő. A szomszédos Hajdúszörményt különös eset tartja izgatottságban. Mint a D. F. U. írja egy minden ízében borzalmas drámát leplezett le egy ottani tanítónő. E leleplezésében egyik kártársnőjének borzalmas tragédiáját mondja el s állításainak valódiságát szavahihető tanukkal igazolja. A dráma előzményei és lefolyása a következő. Faragó (Feingold) Irén tanítónő ezelőtt négy évvel a közösk. minisztériumban járt, ahol mellőzött kinevezési kérvényét kérte elintézni. Ez alkalommal több miniszteri tisztviselő előtt kijelentette, hogy Wlassics Gyula akkori kultus miniszter előtt felfedi azon tudomására jutott titkokat, melyek szerint több tanítónő meg nem engedett uton-módon jutott állásához. Tekintve, hogy ezen leleplezések kompromitálók lennének egyes tisztviselőkre, Nyáry Albert dr. báró segédfogalmazó lebeszélte szándékáról s egyuttal megnyugtatta azzal, hogy Thaly Kálmánhoz címzett ajánló levelet adott át neki. Thaly Kálmánnak azonban azt ajánlotta egyik bizalmas embere, hogy ne avatkozzék az ügyben, mert könnyen bajba keveredhetik. Thaly e figyelmeztetésre megvonta a kilátásba helyezett protekcióját, mire Faragó Irén kinevezése újból elmaradt. Nyáry báró dr. erre megijedt s mivel első találkozásuk alkalmával meggyőződött arról, hogy Faragó Irénre hipnotikus hatással van, minden áron delejezni s ezáltal ártalmatlenná tenni akarta a lányt. Időközben a nyiregyházi elemi iskolához hívták meg Faragót s midőn állását elfoglalta Nyáry báró utána ment s a tanítói szobában, az igazgató és a tanítói kar jelen-

létében hipnotizálta a tanítónőt. Majd többször, több helyen ismételte meg támadásait, melynek eredményeként a szerencsétlen lány telepatikussá lett. Majd Bösszörménybe magán iskolát nyitott Faragó, de Nyáry ide is követte, ahol már annyira hatása alatt állott, hogy távolabbról is szugerralhatta a leányt. Most már annyira összekapozta, hogy a teljesen befolyás alatt álló tanítónőtől mit sem félt. Nyáry báró dr. bestialis úzelmei azonban nem maradtak titokban s így remélhető, hogy mielőbb elveszi méltó büntetését.

Tűzoltó gyakorlat. Tegnap délelőtt 11 órakor teljes apparátussal, trombitaszó mellett robogtak végig tűzoltóink a Csapó-Piac és Széchényi utcákon. A közönség azt hitte, hogy valahol tűz van s ezért nyomon követte őket. A Külsővásártérre érve azonban örömmel látták, hogy csak gyakorlatra mentek. Itt ugyanis több tárgyat gyújtottak fel s a mikor nagy lánggal égtek, pár pillanat alatt eloltották azokat a „Minimax“ tűzoltó készülékkel. Az egybegyűlt közönség látva a „Minimax“ életrevalóságát, parázs kis tüntetést rendezett mellette s lelkesen megjelenezte a „Minimaxot“. A sikerült próbaoltás után a tűzoltók hazatértek, a közönség pedig szétoszlott.

Anyakönyvi hír. A mai nap folyamán a helybeli m. kir. anyakönyvi hivatalnál csak Szilassi N. ev. ref. vallásu gyermek halvaszületését jelentették be.

Debreceni fiatal ember öngyilkossága. K. J. debreceni fiatal embert nem rég neveztek ki az aradi pénzügyigazgatóságba. Tagányi pénzügyigazgató vallása miatt állandóan fildőzte a zsidó fiatal embert. A napokban találkozott vele az utcán, de a rövidlátó gyakornok nem vette észre s így nem is köszönt neki. Ezért tegnapelőtt maga elé idézte durva szidalmakkal halmozta el, majd pedig szemközt köpte. Ez alkalommal kijelentette azt is, hogy miután a táblázatát is el fogja rontani. E lenyegetés és a durva bánásmód annyira elkeserítette a máskülönbben törekvő fiatal embert, hogy tegnap megmérgezte magát. Tettét azonban észrevehették s a gyors orvosi segítség valószínűleg megmenti életét. Felépülése után Tagányi eljárásáról illetékes helyen jelentést fog tenni.

A cseléd bosszúja. Faragó György a Nyomtató utca 9. sz. alatt levő nyomda tulajdonosa pár hét előtt magához szegődött Kis Lajos hetest havi 60 korona fizetéssel. Az új hetessel azonban sehogy sem volt megelégedve s ezért tegnapelőtt felmondott neki. A hetes nem akarta megvárni a felmondási idő leteltét s ezért tegnap megakart szökni. A szökés előtt bemászott a nyomda ablakán, a nyomdában kifeszítette Faragó íróasztalának fiókját, kilopta onnan cseléd-könyvét, majd csupa bosszúból a már kiszedett több iv nyomásához szükséges formákat a szoba padlójára szórta. Tekintve, hogy több munkás két hélig szedte a szétszört betűket, 500 korona kárt okozott e tétellel Faragónak, a ki megtette hetese ellen a feljelentést.

A pikkoló panasza. Kardos Ferenc a Bika útermének pikkolója, ma délelőtt szepegye panaszolta a rendőrség bünygyi osztályán, hogy tegnap Baptista József főpincér minden igaz ok nélkül felpofozta s összerugdosta. A rendőrség megindította a főpincér ellen az eljárást.

Két betörés. Debrecen két nagy kereskedő céget károsítottak meg eddig még ismeretlen tettesek többé-kevésbé elégsérezékenyen. Szombat este ugyanis a Rose Dezső ékezerész cég kirakatából mintegy 2000 korona értékű arany gyűrűt, ifj. Gyürki Sándor papirkereskedő cég kirakatából pedig pár száz korona értékű apróságot vittek el a még ismeretlen tettesek. Mikor a legtöbb járókelő lepte el az utcákat, akkor feszítették fel a vakmerő betörők a kirakatokat s csudálatos, hogy a boltban levő személynzet sem vett észre semmit. Mindkét esetet azonnal beje-

lentették a rendőrségen, a hol széleskörű nyomozást indítottak meg a tettesek kézrekerítése iránt.

— **Cselédháboru.** A Szöllősy Lajos Batthányi utca 1. sz. alatti lakosnál szolgáló hetes, tegnap délután összehívkozott Papp Irma ugyanott lakó cselédleánnyal, miközben becsületsértő szavakkal illette. Papp Irma ezért rátámadt a hetesre, de pórul járt, mert a hetes alaposan megpofozta, majd kétszer hasba rúgta. Az ütések következtében több sérülést szenvedett s a rendőrségen tett feljelentésében a hetes megbüntetését s a kezelési költségek megtérítését kérte.

— **Zsebmetzés.** Székely Károly Jókai utcai 33. sz. alatti lakos, tegnap délután belért egy városvegi korcsmába. Vasárnap lévén a kelletnél jóval többet ivott, úgy, hogy alaposan elásva indult haza felé. Utközben valaki, hogy hogy nem, közelébe fért, és a zsebében levő 16 korona értékű ezüst zsebmérőjét kilopta. Feljelentésére a rendőrség megindította az eljárást.

— **Betörés.** Tegnap délelőtt Hoffer Béláné Verbőcy utca 14. sz. alatti lakos lakásának nyitva levő utcai ablakán valaki bemászott s onnan 3 gyűrűt elloptott. — A gyűrűk egyike arany míg a másik kettő csak aranyozott esüst. Feljelentésére a rendőrség megindította a nyomozást az ismeretlen tettes ellen.

x **A legjobb formája** férfi kalapok 4-6 és 8 koronáért, a legizlésebb selyem nyakkendők már 1 koronától feljebb. A Nyakkendő királynál.

x **Most érkezett** kitűnő fajalma, úgy mint francia muskotály és olasz Anurchi. Kapható úgy kicsinyben, mint nagyban *Grünbaum Hermann déli gyümölcs és csemege nagykereskedésében, Piac u. 8. sz. Kereskedelmi akadémia palota. 568-x-1.*

Felhívás és aláírási iv az Egyetemes Társadalmi Kör tagjai sorába való belépésre.

Az Egyetemes Társadalmi Kör célja a szétszórta magyar társadalom összes osztályainak rang-, állás-, vagyon-, foglalkozás és felekezetre való tekintet nélkül egyesítése és a munka szellemének terjesztése által erős magyar társadalom megalapítása.

Közismert dolog, hogy a magyar társadalom osztályok szerint szét van tagolva. Mezőgazdák, iparosok és kereskedők, szellemi foglalkozást űzők, hivatalnokok s különösen a munkaadók és munkások nem értik meg egymást s ennek folytán — sajnos — gyakran mint ellenségek állanak egymással szemben.

Ez kapcsolatos a munka értékének félreismerésével és kevése becslésével. A munkának mint társadalmi tényezőnek egyetemes nagy hatásáról nem tudunk, az embert nem a munka szerint becsljük.

A dolgozó társadalom tagjainak igazi érdekeivel foglalkoznunk kell. Meg kell látnunk a mások bajait. Tudnunk kell, mily hasznát vehetjük egymás megismerésének. A munka szellemét kell mindenek fölé helyoznunk. Ha ezt megtesszük, a magyar társadalom megszerzi azt a belső erőt, mely boldogulásának legfőbb tényezője.

Szükség van arra, hogy az elszigetelten működő társadalmi osztályok tagjait egymással rendszeres érintkezésbe hozzuk; szükség van arra, hogy azt a közt, a hol ez történik, az előítéletektől ment igazságosságnak a komoly munkának szellemé hassa át. Az ily közben ottlont találhat minden tisztességes ember, aki komoly munkával foglalkozik tekintet nélkül társadalmi állásra, rangra, felekezetre és politikai hitvallásra. Az ily körben a munkaadók találkoznak a munkásokkal, felvilágosítják és megérthetik egymást. A különböző foglalkozású és látókörű emberek találkozására termékenyítőleg hat a társadalom szellemére, alkalom nyílik javításra, új erőforrások és munkaalkalmak teremtésére s még fel nem ismert szellemi erőket életre kelésére.

A kör mindenféle állású és foglalkozású embernek találkozására és eszmecsere alkalmát ad, felolvasások és nyilvános előadások tartása s különösen különböző szakbizottságok szervezése és életteljes működése által folyton arról gondoskodik, hogy eredeti célja mellett rendületlenül megmaradva újabb és újabb lökést adjon a társadalom egészséges irányban való haladásának, fejlődésének.

A kör küzdeni kíván már pusztán léte által is a társadalmunkat marcangoló nagy betegségek s különösen az alkoholizmus és a szerencse játék ellen. A különböző foglalkozású emberek találkozására és a munkával foglalkozók igazi érdekeinek folytonos napi rendszeres tartása a rendszeresen szervezett társadalmi vita estélyek s ezek keretében mindenkinél foglalkoztatása, nemes szórakozások nyújtása által lehetőleg korlátozni kívánja azt az irányt, mely irásban és szerencsejátékokban keres szórakozást, illetve könnyű pénz szerzési módot.

A kör nemcsak napi lapokat, de bel- és külföldi tartalmas folyóiratokat járát. — Modern ipari, kereskedelmi, földművelési, pénzügyi és népszerű tudományos munkákból álló könyvtárt létesít s azt évről évre az újabb munkákkal rendszeresen kiegészíti.

Eszményibb cél el sem képzelhető, mint az emberek figyelmének a gazdasági munka felé való irányítása s a munka felé való irányítása s a munka részére az őr jogosan megillető tisztelet és becsülés kivívása.

Ezen kör a gentleman-like fogalmát a tisztességes munkához és csak is ahhoz köti.

Tudjuk, hogy kitűzött célunk elérése nehéz, sőt talán lehetetlen, de ha csak megközelíthetjük is, már akkor nem értéktelen munkát végeztünk.

Felhívjuk tehát a társadalom minden tagját, bármily rendű, rangú vagy foglalkozású legyen, csatlakozzék a kör alapítását célzó mozgalomhoz, lépjen azok sorába, kik a kör tagjai kívánnak lenni s csatlakozásának erkölcsi jelentőségét növelje másoknak a tagok sorába való bevonása által is.

TÁVIRATOK

A képviselőház ülése.

Budapest, november 12. Justh Gyula házelnök 10 óra után nyitotta meg az ülést. A kormány részéről csupán Wekerle és Kossuth miniszterek voltak jelen. A jegyzőkönyvet Ráth Endre olvasta fel, a mit az elnök hitelesítettnek jelentett ki. — Az iratok és kérvények felolvasása után, Németh Imre, a kit a Ház Bredicesanu Korjolan választása körül felmerült visszaélések megvizsgálására küldött ki, letette az esküt. Ezután a közönséges büntetettek kiadására Görögországgal kötendő szerződésre vonatkozó törvényjavaslatot fogadta el a Ház, harmadszori olvasásban és a főrendiházhoz átteni rendelte. Ezután a napirend következő pontja, a szabad tengerhajózási törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása következett. Az 5. § nál Zanella Richárd szólalt fel és Sztéryni József államtitkár legutóbbi beszédével foglalkozott. — Kijelenti, hogy Sztéryni adatai nem voltak helyesek. Hosszu, szakszerű fejtegetés után indítványozza az 5. § eltörlését. Kossuth nem fogadja el Zanella indítványát s kijelenti, hogy a kormány határozottan szem előtt tartja Fiume város gazdasági fejlődését. Kelemen Samu izetlen hangon kezd polemizálni Zanellával, a mit a Ház zúgással fogadott. Zanella személyes megtámadás címén kér szót és a Ház helyeslése közben figyelmezteti Kelemen a parlamenti udvariasságra. Rachovetsky horvát képviselő az 5. § hoz módosítást nyújt be, mely szerint valamely szubvencionált társaságnak az a hajója, a mely érintette már Fiumét, a másik esztendőben mentesül fel ettől a kötelezettségtől, mert ha azok a hajók távoli országokban vannak elfoglalva, fumei megjelenésük, leküzdheilen akadályokban ütközik. Kossuth és a Ház elfogadta a

javaslatot. Batthányi Tivadar gróf konstataálja, hogy Rachovetsky indítványának elfogadása által közelebb jutott a Ház az általa hangoztatott elvekhez. Indítványozza ezután, hogy államsegélyt első sorban hazai vállalatok kapjanak.

Az 5. § hoz hozzá szót még Nagy Ferenc. Ezután szünet következett. Szünet után beszéltek Lázár Pál, Ugron Gábor és Batthányi Tivadar gróf. Majd az elnök be-rekesztette a vitát és a Ház elfogadta a törvényjavaslatot általánosságban és részleteiben is. Holnap harmadszori olvasásban kerül tárgyalás alá. Elnök az ülést 2 óra után bezárta.

Erdő-ankét.

Budapest, november 12. Ma délután 4 órakor az igazságügyminiszter iumban ankét volt a székely erdők eladása körül felmerült szabálytalanságok ügyében.

Törvényjavaslat az általános választói jogról.

Budapest, november 12. Vajda Sándor szombati interpellációjával kapcsolatban kormány körökben az a hír terjedt el, hogy az általános titkos választói jogra vonatkozó törvényjavaslatot a kormány tavsszal fogja betervezni a képviselőházhoz.

CSARNOK.

Kaland.

— Hiu vágy. Párisban történt. Királyné volt — a multban. Uralkodott, detronizáltak — a Stuarok és annyi mások története — szeretők, ármányok, államcsínyek, vesztegetések. Egész élete nem volt más, mint a csalódások folytonos láncolata.

— Az ördögbe is — gondoltam én — ez az esszony érdekes. Ha csak egyeilen egyszer együtt vacsorázhatnék vele, egész Irország minden boldogságát a kezemben tudnám.

— Politikai okokból nem nevezem meg a királyné nevét, mert sok alattvalója ül itt, az asztal mellett. Sokszor hallottam a jószágáról s az én gyermeklelkemmel azt hittem, elég, ha a névjegyet leadm, hogy palotájában fogadjon. De akkor egy szállodában lakott. A főasztalnoknát jelenkeztem s egyuttal egész naivul elmondtam neki tervemet. Guoyosan elnevette magát:

— A királyné mindig királyné. És ha a világ legnagyobb lapjának volna is ön a kiküldöttje, bizonyára akkor sem jutna át az ajtaján. De ha mindenáron be akar jutni, öltözzön fel pincérnek s akkor valahogy közelébe juthat az asztalnál.

— Hát a pincérruha nekem egyáltalán nem felelt. Vendég akartam lenni s nem felszolgáló személyzet. De a vágy, látni egy királynét a saját körében, amikor semmi sem háborítja, levett a lábamról és még én ajánlottam pénzt az asztalnoknak, hogy bejuthassak a királynéhoz. Nagy kisértet habozott, de miután minden akadályt legyőztem, egy újabb fonttal, beleegyezett.

(Folytatjuk.)

Városi Színház.

Bérlet: (A) Bérlet: (A)

Ma hétfőn Debrecen, 1906. november 12-én:

A két Hippolit.

Operette 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Beatrix magyar királyné — Radó Anna.
I. Herkules, Ferrara uralkodó her. Deésy Alfréd.
Eleonóra, neje, Beatrix huga — Vida Ilona.
Hippolit, estei herceg, fia — Főthi Frida.
Nanetta — — — — — Lónyai Piros.

dással jelölt férfiaknak megbuktatására törekedett.

Minthogy a városi párt vezérő férfiái közt többen vannak olyanok, akik ezen eljárásban kisebb vagy nagyobb mértékben részt vettek; most talán már megérti dr. Révi Nándor ur is, hogy a függetlenségi s. 48-as pártnak azok iránt a férfiak iránt bizalommal viseltetnie nem lehet és kétségbe vonhatatlanul erős oka volt annak kimondására, hogy „a ki a függetlenségi és 48-as párttagja, az a városi párthoz nem tartozhatik“.

Ezt a határozatot egyébiránt az is indokolja, hogy a mi jó van a városi párt programjában, az benne van a függetl. és 48-as párt programjában is.

Az általunk fentebb jelzett, dr. Révi Nándor aláírásával megjelent provokáló felhívásra s egyszersmind ugyancsak a D. R. U. vasárnapi számában Jánosi Zoltán ur neve alatt megjelent közleményre ezeket láttuk szükségesnek elmondani.

Minthogy azonban a Jánosi Zoltán ur közleményében már személyek is vannak megnevezve, kijelentjük, hogy e téren őt nem követjük s reméljük, hogy a városi párttag azon tagjai, kiket Jánosi Zoltán ur „több tiszta nevű városi polgár“ név alá foglal, nem veszik magukra az általunk elmondottakat, ha bennök nem volt részük.

Márton Imre.

Szociálista tanítók.

Ilyen és ehhez hasonló címek alatt ugy városi, mint vidéki lapjaink sokat írtak mostanában a tanítók fizetésrendezésének elmaradásáról s ezzel kapcsolatban a tanítóság mozgalmáról.

Ezek a cikkek csaknem kivétel nélkül a legteljesebb rokonszenv hangján szólnak a mozgalomról, de az indító okok kimutatásában, az elérhető eredmény föltárásában annyira szétágazók a vélemények, hogy

badságában még sem részesültek. Ilyen megszorítás volt az is, hogy szabad költözködő joguk nem volt, hanem nemzetségről-nemzetségre várszolgálatban kellett maradniok. A *cives castri* elnevezés még a XI. évszázadból való, mert ekkor a várat is *civitas*-nak nevezték.

A várjobbágyok vagy tábori lakosok (*castrenses*) a negyedik társadalmi osztályt alkották és a vármegye tisztviselőinek földjén laktak s ennek fejében bizonyos szolgálatokra voltak kötelezve. A várföldeket művelték, az erdők falait rakták és javították, előfogásokat adtak, börtönt őriztek, hidakat, utakat készítettek s egyéb alsóbbrendű szolgálatokat tettek. Pénzen kívül adójuk egy része terményeikből állt, melyet a várgrófnak fizettek. Szorították még őket szállásai élelmiszer kiállítására is. Voltak szállásadó jobbágyok, akik a várispánok elszállásolásáról és ellátásáról gondoskodni tartoztak.

Ezután az udvarnokok (ministeriales) osztálya következett, mely a szomszéd germán népek szokása szerint nálunk annyival inkább nem hiányzott, mivel ezen osztály ügye iránt a ránk maradt oklevelekből felvilágosítást nyerünk. Szalay, kiváló történészünk, hivatásukat ilyen módon jellemzi: azok, kik a főbbek udvarában mintalsóbb tisztek művészek és kézművesek, szakácsok és pohárnokok vagy uradalmaikban a királyiakban is, mint vincellérek és serfőzők szolgáltak, utódaira is átháruló kötelezettséggel, mind az udvaroncok v. udvarnokok osztályához tartoztak. Ezek mindnyájan személyes szolgák voltak és földhözköthettek.

ezeket nem lesz érdektelen egy kis összefoglalásban megismertetni a közönséggel sem, azzal a közönséggel pedig, melynek gyermekeit ezek a tanítók gondozzák, nevelik, tanítják.

Az ab-ujmegyei tanítótestület közgyűlése kimondotta, hogy testületi működését felfüggeszti, azaz tanításbeli dolgokkal nem foglalkozik, hanem szociálista mintára *szakszervezetet* alakít, melynek egyetlen feladata a tanítók jobb anyagi ellátásáról való gondoskodás lesz. Ezt a határozatot már Kassa sz. kir. város községi iskolaszéke helybenhagyólag tudomásul is vette. E határozat alapján most már az ország összes tanítóegyesületei sorban megmozdulnak s sasonló irányú intézkedésekre készülődnek.

A hír szótropont, az első pillanatok hatása alatt egyik előkelő fővárosi napilap a vasutasok „heves jelzés“ éhez hasonlítja az abauji riadót, melynek nyomán bejelentik a tanítók az általános sztrájkot s csatlakoznak a nemzetközi szociáldemokraták táborához, mint két évvel ezelőtől a vasutasok. S kérdi a lap, hogyha „annyira fél a kormány és társadalom a szociáldemokratikus propaganda bontó erejétől: miért nem siet egy egész ország zugoldó osztályának segítségére és miért nézi mélységes nyugalommal, mint veti magát ez a néhány ezer nyomorgó ember annak a propagandának karjaiba, melyet a kormány minden erejével gyöngíteni akar?“

A többi napilapok után megszólal a legelső magyar szépirodalmi hetilap, a *Vasárnapi Ujság* is, ekképen: „Az az abauj-tornamegyeyi határozat nem is volt más, mint a tanítók keserűségének gáttörése és kiáradása idegen területre. Sajnálatos, de nem megmagyarázhatóan. Ha van testület az államban, a melynek joga lenne rá, hogy a nyomorúság terhétől és kísérleteitől megvédetten teljesíthesse magasztos hivatását, úgy első sorban bizonyára a tanítók érdekes és minden tiszteletre méltó testülete az. Mégis a legfeketébb kenyeret a tanító kapja és nemcsak a legfeketébbet, hanem a legkisebbet is. Ez az állapot méltatlan, igazságtalan és türehetetlen. A nemzet legbecesebb kincsét, a maga jövőjét bizza a tanító kezére, illő tehát, hogy föladata érdeme szerint bánjon vele. A tanítókat nem szabad kiszolgáltatni a keserűségnek és a kétségbeesésnek, mert a tanítókra szükség van a nemzet jólétének és fönmaradásának, szebb jövőjében való bizalmának.“

A rabszolgától jogilag csak abban különböztek, hogy uraik őket rabszolgául nem adhatták, hanem a jószággal együtt adták-vették őket.

A szabad emberek és rabszolgák közé még egy szolgáló állapotban lévő osztály sorozható a *jobbágy parasztság* (liberi coloni jobbagiones condicionales v. in colae) osztálya.

Ide mindazok tartoztak, akik másnak földjét bérért művelték. Ezek először bizonyára az őseink által itt talált földművelőkből állottak.

A jobbágyok nem ugyan személyes, de dologi szolgálásban voltak, szabad költözködő joggal bírtak, ingatlan birtokot azonban nem szerezhettek.

Végül sorakozott az emberi nem legalsó, legmegvetettebb osztálya a *rabszolgáké*, melyet még középkori kereszténység sem tudott a közérzetből sem közzelfogásból száműzni. Így maradt meg nálunk is. A XI. évszázadban a legvirágzóbb rabszolga kereskedést a zaidók üzték, mignem Kálmán király erős korlátokat vont visszaélésük elé.

Iróink egy része ily határozott rövidséggel körvonalozza a rabszolgaságot: „a rabszolga olyan ember, ki a jog körén kívül állva más ember tulajdonához tartozik. Ingó vagyont szerezni jogosultak voltak, ezenkívül a legtöbbnek önálló házhelye és háztartása volt de dézsma köteles volt. A földrel, melyen lakott elűzethetett. A szolgát ura végleg vagy zálogként eladhatta. A hárság csak a tulajdonos beleegyezésével volt megengedve és elvül szolgált, hogy a szolgáló

E két példa is élénken mutatja a fel-fogásbeli nagy különbséget, de még világosabbá válik az eltérés, ha pl. fölemlítjük a ref. egyház vezető embereinek beszédeit, melyekkel elárulják, hogy nem ismerik a tanítóság mozgalmát, nem látják a célt, melyért küzdenek.

Mig az egyik „anarkistáknak“ nevezi azokat, akik egyenlő segélyezést kérnek az általános drágaság által egyenlően sújtottak részére, addig a mások (nagyhirű esepres pedig!) egyenesen föl hívja a tanítókat a szociális szervezkedésre, beszédekben igen érdekes része a következő: „Bármilyen magasan járjon is a fantázia, a református tanítóóság iróztatós nyomorúságát alig tudjuk megérteni. A kocsiának, a mezőgazdasági munkások megvan a maga tiszteséges jövedelme, ma sokkal magasabb, mint a nép-tanítóé. Mikor szükség van a tanítókra, akkor mindig hívkozunk rájuk, rendeltetésük fontos voltára, de akkor mindig hivatkozunk rájuk, rendeltetésük fontos voltára, de akkor, midőn a megélhetésükről van szó, szűkebb-lük velünk szemben és mostoha gyermekek a tanítók. Hogy a kormányok oly hidegen nézték végig a magyar református tanítóóság nyomorúságát, annak az a mélyen fekvő politikai oka, hogy a református tanító kar a református egyház gerince, mely egyházba a nemzeti szabadság védelme szorult. Mi sem természetesebb, hogy ez csak ellenszenves lehet. Kiadatott határozottan a jelszó ennek a gerincnek elszorítására. Más okból nem lehet kimagyarázni, mert józan észszel nem hagynák őket nyomorogni.“

Az egyik lelkes tehát anarkizmussal vádolja most a tanítóóság önértékes részét olyanért, a mit ő maga egy évtized előtt indítványozott, a másik politikai elfogultságában túlló a célon, de abban miután meggyezik, hogy a külsőt, a tanítót nézi, nem egyuttal a tanítás ügyét is, mely tőle elválaszthatatlan.

Nemcsak az fájt az abauji, torontáli stb. tanítóknak, hogy a törvényhozás éppen őket mellőzi, a kik pedig a nemzeti ellenállás napjaiban a függetlenségi eszmék terjesztése érdekében talán legtöbbet tettek s az abszolút uralom alatt legjobban meg is szenvedtek érte, hogy személyük a fizetésjavításnál, az előléptetések rendezésénél teljesen figyelmen kívül hagyatott.

A maguk szeméyét, a maguk családját különféle mellék foglalkozásokból eredő jövedelmekből valahogy el tudják látni a

kéz szabadkezet von maga után. Annyira föltétlen ura hatalma alatt állott, hogy sem nem tanulhatott sem nem végrendekezett, egyideig pappá sem szenteltethetett sem pert nem folytathatott.

A szolgáló férhezmenetele esetén urától többé el nem válhatott, s ha az ur távol volt megbizásából művelhette annak földjét, a kinek így érdekében állott szolgálja testi-lelki épségét tehetőleg kimélni s bár barom gyánát adhatta vehette, mégis inkább megbecsülte.

A felszabadítás az ur beleegyezésével vagy anyagi váltással történt. A törvényhozás később már a rabszolgák számát fogyasztni iparkodott. Így Kálmán király egyik dekretuma szerint: senki se merjen magyar eredetű szolgát Magyarhonban eladni, hanem csak külföldről behozottat. A rabszolgaság megszüntetésére sokat tett a *tatarjárás pusztítása*, mely a munkás kezek ezreitől fosztván meg az országot, ezeknek pótlására s más néposztályok kiégésére rabszolgaságot használta föl.

Ezen néposztályok más európai államokban is meglévén, a viszonyok kényszerűségénél fogva nálunk is hasonló társadalmi törvények szerint alakultak. Általában elmondhatjuk, hogy a rabszolgaságnak intézménye nálunk sem szokatlanabb, sem kegyetlenebb nem volt, mint bármely nyugati európai népnél.

(Folytatjuk.)

legszükségesebbekkel, bár régi keletű és általános érvényű igazság az, hogy: „A tanítás egész embert kíván,” kinek erejét nem volna szabad annyira szétforgácsoltatni. A magyar iparpártolásnak is az lehetne a leg-hathatósabb módja és eszköze, ha a tanító saját magán mutathatná be a gácsi, zsolnai, brassói, avagy győri jó magyar posztóból magyar munkások által készített ruhát, de hát ezt nem teheti, mert hálát adhat az Istennek, ha olosó (bár hitvány) brünni posztóból külföldön készült öltözetet készen vásárolhat.

Az egyéni szegénység is fáj, de százszor jobban fáj a tanítóknak az a kicsinylés, mely éppen a szociálisan szervezett munkásság részéről osaknem mindennap éri a tanítót, az iskolát, a nevelés szent ügyét.

A régi, slendrián tanterv keresztül erőszakolása, melyre kényszerítve van a tanító, meggyőzte a nép széles rétegét, hogy az iskola nem az életnek nevel, hanem az ósdi világ elavult eszméivel tömi a gyermeki lelket; az egyszerű díjnak fizetésének a tanítók javadalmára fölé emelkedése a néptanítóval szemben társadalmi tekintetben szóba sem jöhet egyéneknek is nagyobb súlyt biztosított; a szociális munkásság követeléseinek teljesülésével szemben, tanítók tehetetlenségét, a hatalomnak felettük való keresztül siklását látván: megszűnt tekintély lenni előttük az iskola, hova pedig azelőtt minden keserűségükben teljes bizalommal fordultak segítségért s így legalább részben fennállott a család és iskola közötti kapcsolat, mely a nevelés sikeréhez elengedhetetlen volt.

A régi tanterv által követelt tömésre igen szép példákat hozhatna föl például dr. Barcsa János ur, ki mint egyéb tanterv-készítő bizottság tagja igen jól tudja, hogy a mai iskola éppen azért nem nevelhet az életnek, mert oly sokféle és annyi tananyagot kell földolgozni, hogy az már valóságos gyermek és tanítókinzás.

Még csak mozgolódnak a tanítók, még csak szociális mintára óhajtanak létesíteni valami szervezetet, melyel érdekeik hathatósabb védelmét, de ha az illetékes hatóságok kellő intézkedésekkel (jobb tantervvel és a megélhetési viszonyokhoz alkalmazott javadalmazással) felszabadítani nem törekcsenek a rájuk szakadt nyűgtől és nyomorúságtól: bizony-bizony magukra vethetnek, ha előbb utóbb „bekényszerítik a tanítókat a szociáldemokratikus propagandá karjaiba”.

Bizunk a mostani kormány hazafiságában, bizunk különösen Apponyi Albert adott szavában, hogy idejében el fogja háritani a magyar nemzeti nevelés ügyét fenyegető veszedelmet.

Kerékgyártó József.

SZÍNHÁZ.

Műsor.

Hétfőn, november 12-én „Két Hippolit,” operette. (A)

Kedden, november 13-án „A rabló,” vígjáték. (B)

Szerdán, november 14-én „Cserelányok,” operette. (C)

Csütörtökön, november 15-én „Forgószél kisasszony,” énekes bohózat. (A)

Pénteken, november 16-án „Bolond” operette. (B)

Szombaton, november 17-én, Csokonay születésének évfordulója alkalmából: Csokonai prólog, utána: „Az asszony,” színmű. (C)

Vasárnap, november 18-án, délután „Kis herceg,” operette. Este: „A mádi zsidó,” életkép. (Ujdonság, kis bérlet.)

A „Rabló” Könyves Tóth Kálmán szép nyelvezetű, magyaros ízü vígjátéka, melynek bemutatásáról ugy a sajtó, mint

a nagy közönség a legnagyobb elragadtatással emlékeztet meg, kedden f. hó 13-án ismét színre kerül a már ósmert szereposztásban. A kitűnő vígjáték főszereplői Szabó Irma, Arday Ida, Ternyei, Békés, Arkossy, Bérczi, Deésy.

A „Cserelányok” nagy sikert aratott operette, melynek eddigi előadásában zsufolt ház gyönyörködött, legközelebb ismét színre kerül. Az operette szép zenéje, tarka felvonulásai, mókái, melyek mindvégig lekötik a közönség figyelmét, megérdemlik, hogy ismét zsufolt ház gyönyörködje a kitűnő operette előadásában. A szereplők közül különösen Fóthy Frida, Lónyai Piroska és Sarkadinak jutott a leghálásabb szerep. A 2 ik felvonásban előforduló rögtönzött hangverseny keretében a kis Wilson nővérek el táncolják az 6 kedves Besserábiai Argyilán táncukat. Az előadásban részt vesznek Polgár, Arkosi, Radó Anna, Vida Ilona, Szakácsné, Deésy, Bay, Magosházi stb.

Előkészületben. Guthy Soma fővárosi életképe A „Mádi zsidó”, melyhez a zenét Barna Izso írta. A „mádiszidó” csupa humor, alakjai mind eredetiek. A mulatni szerető közönség bizonyonnyal megragadja az alkalmat, hogy megnézze a darabot, melyben különösen hálás szerephez jutottak Polgár, Sarkadi, Arkosi, a női szereplők közül Lónyai Piroska játssza a fő szerepet. A rendkívül mulattató életkép 2 ik felvonásában egy Cabaratt estély van, melynek keretében az egész személyzet részt vesz.

HIREK.

Groh Ferenc beiktatása.

A katolikus egyházközség ünnepe.

Fényes és felemelő ünnepek keretében történt tegnap Groh Ferenc, nagyváradai kanonok, debreceni prépost-plébánosnak díszes egyházi méltóságába, illetve lelkészi hivatalába való beiktatása. A mai naptól fogva ő a debreceni római katolikus egyházközség feje, híveinek vezére. Előre állt egy oly egyházközségnek, melynek vezetése, lelkiekben irányítása, sok-sok körülményből kifolyólag óriási gondtal, teherrel és felelősséggel jár.

Groh Ferenc beiktatása fényes lefolyású volt. A közönséggel zsufolásig megtelt Szent Anna utcai róm. kat. templomban reggel kilenc órakor kezdődtek az ünnepek, melyen városunk notabilitásai szép számmal jelentek meg. Ott láttuk Párensi őgrófot, helyőrségi parancsnokot, Wessprémy Zoltán főispánt, Zedwitz gróf ezredes, Porubszky kir. ítélő táblai elnököt, Kovács József polgármestert, Simonffy Imrét, Nagy Géza honvédezedest, Szűcs Miklós törvényszéki elnököt, Erős Lajost, Váczy Jánost, valamint a katolikus egyház község bizottmány, iskolaszék tagját teljes számmal és közéletünk egyéb jeleseit.

Pont kilenc órakor vonult az oltárhoz, a beiktatással megbízott Fetszer Antal c. püspök, püspöki helynök, a beiktatandó plébános, az installációra szintén leérkezett dr. Karácsonyi és Groch kanonokok, a róm. kath. lelkészek és hitoktatók fényes segédletével. A püspöki helynök legelőször „Veni Sancte”-t intonált, melynek a koruson elhelyezkedő zene és énekkar adott zenei kíséretet. Ezután Fetszer Antal c. püspök a közönség felé fordulva mondta el mély hatás mellett, magas szárnyalású beiktató beszédét. Beszéde elején szép szavakban emlékezett meg az elhunyt dr. Wolafka Nándorról is, aztán pedig Groch Ferencről szólott, kit eddigi érdemeinek elismerésül, mint legmegfelelőbb ihletett egyházi férfit nevezett ki a király a debreceni prépost plébánosságra, a kanonokságra, Szmrecsányi Pál nagyváradai

püspök előterjesztésére. Ő ki — mondotta — hosszú 12 évig volt egy oly nagy egyházközségnek mint a B. gyulai lelki vezére — ő debreceni plébániáját is az Isten dicsőségére, híveinek üdvére fogja vezetni. A püspök zárószavait szintén a beiktatandó plébánoshoz intézte figyelmeztetve és biztatva őt nehéz, de nemes hivatásának méltó betöltésére.

Ezután a püspök felolvastatva a királyi aláírással ellátott, kaligrafikus kinevezési okmányt, valamint a nagyváradai püspök Szmrecsányi Pál hivatalos kiadványát, melynek záró sorában a megyés püspök Fetszer Antal c. püspököt, mint helytartóját megbizta a beiktatással. Nyári Ignác olvasta fel a kinevezési okmányt és az egyházmegyei föhatóság, illetve a megyés püspök végzését, mely szerint a debreceni római katolikus plébánia kormányzását úgy lelkiekben, mint anyagiakban Gróh Ferenc, szentszéki ülnök, nagyváradai utolsó előtti mesterkanonok, nagyváradai kisprépost, volt gyulai plébánosra bizza. Erre a beiktató püspök átadván a plébánia, a templom kulcsait és az evangéliumi könyvet, az új prépost plébános letette a hivatalos esküt, mely szerint isteni, egyházi és állami törvényeknek engedelmeskedve fogja plébániája ügyeit vezetni.

Ez volt a szoroson vett beiktatás utolsó aktusa, melynek keretében Fetszer püspök még egyszer buzdító szavakat intézett a most már beiktatott plébánoshoz. Erre Gróh Ferenc a szószékre lépett és vallásos ihlettségtől áthatott szép beszédben ígérte, hogy úgy lelkiekben, mint anyagiakban hű pásztora lesz egyházközségének, híveinek hű gondozója, az árvák, szegények ápolója és fenntartója Debrecenben az egyetértésnek, a hazaszeretnek. A szónokok sokak szemében könnyeket fakasztott, midőn kegyelletes megindító szavakban elhunyt elődjéről emlékezett.

A szent beszéd végétől Groh Ferenc fényes segédlettel ünnepi szantimisést celebrált és ezzel a valóban szép egyházi ünnepély befejezést nyert.

Ezután Groh Ferenc, Fetszer Antal püspök oldala mellett, fényes kíséretével a plébániára ment, hol a nagyszámú küldöttségeket fogadta. A tisztelgéseknél legelső volt a katonai hatóság aztán a törvényhatóságok, az egyházak küldöttei, itélőtábla, törvényszék, a különböző államhivatalok, testületek, egyesületek, mely küldöttségek száma felülhaladta a harmincat ugyanarra, hogy a tisztelgések csak a késő déli órákban értek véget.

Az ünnepeltet különben az ország minden részéről, de különösen Békésgyuláról számtalan meleghangú távirattal keresték fel a nap folyamán.

Délután 2 órakor fényes lakoma következett, amelyen városunk notabilitásait látta vendégül a máris népszerű róm. kath. kis prépost plébános.

Az „Arany Bika” dísztermében mintegy 200 terítékű banketten a főhelyet Fetszer Antal, püspöki helynök és Groh Ferenc kisprépos. kanonok, debreceni plébános foglalták el. Közeliükben ült jobbról Wessprémy Zoltán főispán, K. Tóth Kálmán, ref. lelkész, őgróf Párensi tábornok, helyőrségi parancsnok, Nagy Géza, honvéd ezredes, Liskay honvédezedes, Kovács József polgármester, Szabó orsz. gy. képviselő, Géresi Kálmán tanker. főigazgató, Fenyéri Zádor Lajos, dr. Jászai Rezső, piar. gymn. igazgató, balfelől Porubszky, kir. táblai elnök, gróf Zedwitz, ezredes, Gross Béla, kanonok, Simonffy Imre, ev. ref. egyh. főgondnoka, gróf Degenfeld József, Váczy János, róm. kath. egyh. biz. tag, szemben ültek Szűcs Miklós, kir. törvsz. elnök, Karácsonyi János kanonok, dr. Gajzágó Béla, kir. tábl. tanácselnök, Kovács Gyula, alispán, sat. Ezenkívül jelen voltak a kir. tábla bírái, az ev. ref. és ág. ev. lelkészek, a főiskola tanárai, a városi és megyei tisztii kar és más hivatalok, testületek és intézetek tagjai a városunk kitűnőségei nagyszámmal.

Üzletemet Egyház-ter 3. szám alá helyeztem át, s az összes árukat melyen leszállított áron 276-x-72 árusítom ki. **Borsos Kata.**

Roncegno déltiroiban a Valsugana vasút mellett. 1 és fél órára Trienttől 435 méter a tenger színe fölött

Legerősebb arzén vasas forrás,

a legjobb eredménnyel használva és egész évben azt házi használatra is. Minden országban sok előkelő orvosi tekintély által ajánlva vérkeringés, női bajok, idegesség és bőrbajok stb. ellen. Mindegy gyógytá:ban kapható. — Elsőrangú gyógyintézei

„Gram Hotel des Bains“ és Parkszálo

250 szobával és Salonnal, minden modern berendezéssel Pompás, szőlőtől védett fekvéssel, éghajlattal, nagy parkkal, fürdővel ápril 15-től November 1-ig. Prospektussal és kérdézőkördőre szívesen szolgál a 277-5-13 fürdőigazgatóság

Nincs többé buzaüszög!

Numa Dupuy és Társa

magpácz-a

használata mellett.

23 év óta nagy sikerrel használják a buza üszög a kukorica korom és porüszög, az árpa, zab, burgonya megüszkösödése ellen. Egy csomag két mm. vetőmaghoz 50 fillér. Egy mm.-hoz 26 fillér. Kevésbé értékes 451-3-3 utánzatoktól óvakodjunk.

Debreczenben kapható: Kontsek Géza, Mjer Jenő, Komlóssy Lajos és Deutsch Albert és fia urak üzletében.

Numa Dupuy és Társa

Bécs, VII. Windmühlgasse 33.

Örömmel és köszönettel

nyen értesitem a hasonló bajban szenvedőket, hogy mi módon szabadultam meg a hos zadalmas asthma, köhögés, tüdő- és torokgyulladás, vala mint az imatiansgtól, és azóta élelvidor és egészséges vagyok 545-3-3.

Pella János

Brünn, Morvaország, Hofgasse 2/a.

Női Ruhák,

Costümök,

Blonsok és Pongyolák.

gyorsan és pontosan a

legújabb modellek után készülnek kaphatók 5.

Bosznay J. és Társa

divatáruházában, 294-x-114

Debrecen, Kossuth-utca 5. szám.

Óh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásúak.

EGGER mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják és kitérő ízűek.

Doboza 1 korona és 2 korona. Próbadohoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„Nádor“ gyógyszerár

BUDAPEST,

VI., Váci-körút 17.

Éljen!

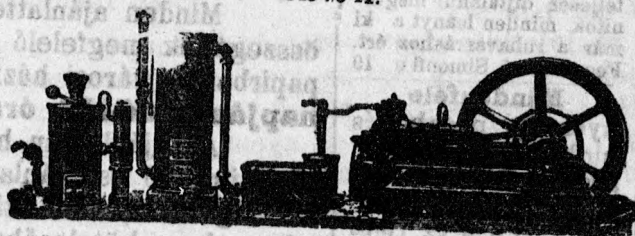
EGGER mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

Debreczenben, kapható: Balázs Ödön, Füleky Pál, L. Kovách Nándor, Koczián Dezső, Mihalovits Jenő, Muraközy László, Radákovits Géza, Grósz Nagy Ferencz, Sziltesz Ferenc, Tóth Béla gyógyszerészeknél.

OSERS és BAUER motorgyár Budapest, Podmanický-u. 18.

Ajánlja elsőrendűnek elismert legújabb szerkezetű szívógáz-generatoros motorait 345-16-11.

Üzemeltetés iránt és lóerőnként 1 1/2-2 1/2-fillér. Ant-racit, faszén, vagy foksz tüzelésre egy aránt alkalmas.

Legmeszebb menő szavatoss Elsőrendű, ofereencziák. Kedvező fizetési feltételek.

Benzin Motorok és lokomobilok szolid kivitelben.

Költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk!

Legújabb találmány!

Osztr. szabad. bej.

Mindenki maga gyártja a követ!

Cement-, fal-, kő forma

teljesen felszerelve csak 36 korona

Egy munkás egy formával naponta 1500 követ készít. Pléhalj nem szükséges. Ez a forma különösen alkalmas swemm kövek gyártása, Brost-rák ingyen és bérmentve.

A. Tevonderen x L. Pollaert Dalheim a Rf. D. K.

Tulipán-Padlófénymáz (Linoleum)

Védjegyezve

Tulipán-Padlófénymáz! (Linoleum)

Hazai gyártmány

Ne vásároljunk osztrák padlófénymázt, mert

- A Tulipán-Padlófénymáz az eddig létező osztrák gyártmányokat messze felülmúlja.
- A Tulipán-Padlófénymáz tartós, rögtönszáradó és tükörfényű gyönyörű zománczsal bír.
- A Tulipán-Padlófénymáz vízel mosható
- A Tulipán-Padlófénymáz tetszetős nemzetiszintű tulipános 1 kg. bádogdobozokban van csomagolva és 3 féle színárnyalatban létezik.
- A Tulipán-Padlófénymáz minden nagyobb fűszerkeredésben és drogueriában kapható.

Viszontelárusításoknak legjutányosabb árajánlattal szolgál

Maklár Gyula és Társai

vegyészeti festék-, lakk- és kőgyár BUDAPEST, IX. Remete-utca.

275-5-5.

Hazai gyártmány!

Padlójuk a hazai ipart!

APRÓ HIRDETÉSEK.

Díja 10 szög 30 fillér, minden további 25 3 fillér vastagabb betűvel nyomtatott szög 6 fillér.

Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges bélyeg beküldetik. Apró hirdetések előre fizetendők.

Könyv szekrényt

keresek megvételre. Cím a kiadó hivatalban.

Ajánlott

tevelekhez szükséges poszlakönyv féláron kapható a kiadó hivatalban.

Intelligens

fiatalember óhajt ismereteket kötni oly csinos kölgygyvel, kivel szabad óráiba kellemesen elszórakozhatna. Levelek kéretnek „Kálmán” jelige alatt a kiadóhivatalba.

1 liter

fekete tonta 14 kr. 1 liter Anracén tonta 28 kr. 1 kiló finom vegyes tea sütemény 75 kr. 1 kiló szalámi 1 frt. 50 kr. 1 dgr. finom tea 4 kr. 1 kiló gesztenye 16 és 20 kr. 1 liter petroleum 16 kr. 5 liter vételnél 15 kr. Csillár petroleum 20 kr. 5 liter vételnél 18 kr. 1 kiló dió 22 kr. 10-es gyufa 5 kr. 1 drb fanyelű seprű 12 krtól felébb, Cirok nyelű 16 kr. nagyobb vételnél árengedmény. 1 liter kék 5 12 kr. 1 kiló szilva lekvár 28 kr. 1 kiló Gyümölcs lekvár 48 kr. 1 kiló finom kuba kávé 1.20 kr. 1 liter üveg finom rum 75 kr. 1 kiló káposzta savanyított 8 kr. 1 kiló Csokoládé 98 kr. 1 kiló sajt 1 frt. Káposztás hordók 8 forintól feljebb minden nagyságban, Boros hordók leszállított áron kaphatók. Glück Izidor fűszer-csemege és seprű kivitelű üzletében Péterfia utca

Ingyen lakás

takarításért, gyermektelen házaspárnál. Cím a kiadó hivatalban.

Mosóár-különlegességek.

Hazai és cosmanosi jó mosó barketek, Flanel, bárson-flanel és szövött minőségekben, Fehér piké és sinór barketek.

Óriási választékban

Félig kész, kiszabott, batizt, selyem, tüll és applikált finomabb ruhákból

Állandó nagy választék, jutányos szabott árakhoz.

Szabó Lajos Fiai

vászon, divat és szőnyegáruház. Kirakataink állandóan a legutolsó divatot tüntetik fel. 492-x-50

Gyors privát kölcsön

100.000 korona áll rendelkezésemre melyet igénybe vehetnek; Katonatisztek, állami, megyei és városi hivatalnokok s más hitelképes egyének. Budapesti és Bécsi bank képviselői amortizációs kölcsönökre. Utólagos díjazás. Meghívásra személyesen jelentkeztem. Fenyő L. S. Simonfi u. 19.

Szabni

teljesen díjtalanul megtanítok minden leányt a ki már a ruhavarráshoz ért. Fenyő S-né Simonfi u. 19

Mindenféle

nyomtatványokhoz és hirdetésekhez szükséges klischéket készít Hajnal Gyula Debrecen Piac-u. 9. sz. Telefon szám 412.

Tisztességes

keresethez juthatnak 14-16 éves fiúk, újságárúsítással. Jelenkezni lehet délután 4 órától a Csapó-utcai nyomdában.

Koszt

joghalgatók s intelligens fiatal emberek ebéd-vacsora kosztot kaphatnak uri családnál, havi 40 korona ellenében. Cím a kiadóban.

Vidéken

Debrecenhez közel fekvő mező városban, egy jóforgalmu hentes és mézszáros üzlet; teljes felszereléssel bérbé kiadó esetleg kevés pénzzel szakember társul keres tetik. Vasuti állomás Nagy kiterjedésű üzleti összeköttetés és nagy vevőközönség már megvan természetve. Bővebb felvilágosítással a kiadóhivatal szolgál.

Könyv és papír kereskedésbe tanuló fizetéssel felvételik. Cím a kiadóban.

Ad. 1430—1906. m. k.

Árlejtési hirdetmény.

Debrecen sz. kir. város tanácsa által a 227-13156/1906 bkgy. számú határozat folytán az Ispotályi telepen létesítendő ev. rei. elemi iskolák és tanítólak épületek tervszerű felépítésénél előállítandó építési munkák biztosítására zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A teljesítendő munkálatok alábbi összegekkel vannak előíranyozva.

Tétel szám.	Munka nemek.	Épületek									
		Fű és leány iskola		Két tanító lak.		Kantor tanítólak átalakítás		Úrszék.		Összesen.	
		Korona	fil.	Korona	fil.	Korona	fil.	Korona	fil.	Korona	fil.
1.	Föld-köm. stb. munka	56344	89	16912	56	3147	87	593	46	75698	28
2.	Burkoló munka	3462	77	507	60	91	20	453	92	4515	49
3.	Kőfaragó munka	4218	—	1044	—	225	—	90	—	5577	—
4.	Vasszerkezetű munka	6870	06	558	—	40	50	—	—	7468	56
5.	Ács munka	12095	26	5765	48	678	20	2488	90	21015	84
6.	Tető fedő munka	3627	55	—	—	—	—	—	—	3627	55
7.	Asztalak, padl. m. sz. üv. m.	11601	24	3016	80	862	40	2745	80	18216	24
8.	Bádogos munka	2460	47	1515	82	421	75	133	64	4531	68
9.	Szobafestő munka	180	—	250	—	94	—	—	—	524	—
10.	Szobrász munka	234	—	320	—	—	—	—	—	554	—
11.	Vízv. és csatorna m.	5237	—	—	—	—	—	—	—	5237	—
Összesen:		136329	24	28881	26	5550	42	6505	71	42766	64

Ajánlat tehető minden munkanemre külön-külön, vagy az összes munkákra. A pályázatban részt vehet minden kellő igazi képesítéssel bíró vállalkozó és iparos.

Minden ajánlattevő köteles a pályázat tárgyát képező munkák előíranyzat, összegének megfelelő 5% os bánatpénzt készpénzben, vagy óvadékképes érték-papírban a városi házipénztári hivatalnál folyó 1906 évi november hó 14-ik napjának déli 12 órájáig letenni és az arról szóló letéti jegyet ajánlatához csatolni.

Az ajánlatban hozandó engedmény számmal és betűvel, olvashatóan, tisztán kiírandó és ajánlattevő tartozik ajánlatában kijelenteni, hogy a terveket, költségvetést, vállalati feltételeket és a helyi viszonyokat ismeri és azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja.

A kellően felszerelt írásbeli zárt ajánlatok 1906 évi november hó 15-ik napjának délelőtt 10 órájáig a polgármesteri hivatalnál nyújtandók be.

A beérkező ajánlatok ugyanazon nap délelőtt 11 órakor a városház nagytermében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkészve beadott, kellően fel nem szerelt, távirati és utóajánlatok, avagy kétséget támasztó kijelentéseket tartalmazó ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A városi tanács fentartja magának azon jogot, hogy a beérkező ajánlatok között szabadon választhason, vagy azok mellőzésével a munkák biztosítására más uton intézkedhesék.

Minden ajánlattevő ajánlatának a felbontástól számított 30 napi időtartam leteltéig kötelezettségben marad.

A tervek, költségelőirányzat, vállalati feltételek, a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt (d. e. 8—1.) megtekinthetők, hol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Kelt, Debrecen sz. kir. város Tanácsának 1905 évi október hó 15-én tartott üléséből. 565—2—2. Városi tanács.

A szépség egyik főkelléke a szép arcbőr.

Minden hölgynek módjában áll ezt megszerezni,

a FOLDES-féle

MARGIT-CRÊME

osodás hatású arckenőcs használata által.

A Margit crême egy rendkívül finom, kellemes sikkosságu, gyorsan felszívódó, kedves illatu vegyszer, mely már az első kísérlet alatt mintegy behizelgi magát; a bőrnek rögtön kellemes puha bársonyszerű tapintatot ad, 10—12 nap alatt teljesen átalakítja a bőrt, nyomtalanul eltünteti szeplőt, májfoltot és mindennemű bőrtisztatlanságot.

Előnyös tulajdonsága ezen crémnek, hogy a bőrt nem teszi zsíros tapintatuvá, fényessé, mint más kenőcs, sőt ellenkezőleg, annak fényét, mint a puder elveszi, minél fogva nappal is alkalmazható. A bőrt táplálja, mitől az gyermekded üdéséget, teltséget, bársonyszerű puhaságot és kellemes tapintatot nyer. Leglányegesebb előnye, hogy higany-olaj nem tartalmaz és így teljesen ártalmatlan.

Ára egy tégelynek 2 korona, kis tégelynek 1 korona.

Margit-szappan 70 fill., — Margit-pudor K 1.20, — Margit-fogpep 1 K. — Arviz 1 Kor.

Készíti: **Földes Kelemen** gyógyszerész ARADON. 176—10—10

6 koronás rendelések bérmentve küldetnek.

Kapható: Balázs Ödön, Grósz Nagy Ferenc, Jóna és Jóna drog. Steiner Manó, Mihalovits J., Muraközy László, Szilcs Ferenc gyógyszerészeknél.